

Briselē, 2018. gada 27. aprīlī
Rev1

PAZIŅOJUMS IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM

APVIENOTĀS KARALISTES IZSTĀŠANĀS UN IEKŠĒJAIS ENERĢIJAS TIRGUS

2017. gada 29. martā Apvienotā Karaliste uz Līguma par Eiropas Savienību 50. panta pamata iesniedza paziņojumu par nodomu no Savienības izstāties. Tātad, ja vien ratificētā izstāšanās līgumā¹ nebūs noteikta cita diena, Savienības primāro un sekundāro tiesību kopums Apvienotajai Karalistei no 2019. gada 30. marta plkst. 00.00 pēc Centrāleiropas laika (“izstāšanās diena”)² vairs nebūs saistošs. Apvienotā Karaliste kļūs par “trešo valsti”³.

Izstāšanās sagatavošanas pasākumi skar ne tikai ES un valstu iestādes, bet arī privātus subjektus.

Ņemot vērā lielās neskaidrības, jo īpaši par iespējamā izstāšanās līguma saturu, ieinteresētajām personām tiek atgādināts par juridiskajām sekām, ar kurām būs jārēķinās, kad Apvienotā Karaliste būs kļuvusi par trešo valsti.

Ja vien iespējamajā izstāšanās līgumā nebūs paredzēts pārejas režīms, no izstāšanās dienas ES noteikumi enerģijas tirgu regulējuma jomā⁴ Apvienotajai Karalistei vairs nebūs saistoši. Tam ir konkrēti šādas sekas.

---

¹ Ar Apvienoto Karalisti notiek sarunas ar mērķi vienoties par izstāšanās līgumu.

² Tomēr saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 50. panta 3. punktu Eiropadome, vienojoties ar Apvienoto Karalisti, var vienprātīgi nolemt, ka Līgumi nebūs saistoši no kādas vēlākas dienas.

³ Trešā valsts ir valsts, kas nav ES dalībvalsts.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu, OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu, OV L 211, 14.8.2009., 94. lpp.; Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 713/2009, ar ko izveido Energoregulatoru sadarbības aģentūru, OV L 211, 14.8.2009., 1. lpp.; Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 714/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā, OV L 211, 14.8.2009., 15. lpp.; Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem, OV L 211, 14.8.2009., 36. lpp.; Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Regula (EK) Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību, OV L 326, 8.12.2011., 1. lpp.

1. KOMPENSĀCIJA STARP PĀRVADES SISTĒMU OPERATORIEM (PSO)

Regulā (EK) Nr. 714/2009⁵ ir noteikti principi, kas piemērojami pārvades sistēmu operatoru savstarpējam kompensācijas mehānismam un maksai par piekļuvi tīkliem.

Pamatojoties uz šiem principiem, Komisijas Regulā (ES) Nr. 838/2010⁶ noteikts, ka ES PSO saņem kompensāciju par pārrobežu elektroenerģijas plūsmu pārvadīšanu savos tīklos. Šī kompensācija aizstāj konkrētu maksu par starpsavienotāju izmantošanu.

Attiecībā uz trešo valstu elektroenerģijas importu un eksportu Komisijas Regula (ES) Nr. 838/2010⁷ paredz, ka pārvades sistēmas izmantošanas maksa ir maksājama par visu plānoto elektroenerģijas importu un eksportu no ikvienas trešās valsts, kura nav pieņēmusi nolīgumu par to, ka tā piemēros Savienības tiesību aktus. No izstāšanās datuma šis noteikums būs piemērojams elektroenerģijas importam no Apvienotās Karalistes un elektroenerģijas eksportam uz to.

2. SAVSTARPĒJA SAVIENOJAMĪBA

ES gāzes un elektroenerģijas tirgus tiesību aktos ir izklāstīti noteikumi par starpsavienojumu jaudu piešķiršanu un ir paredzēti mehānismi, kas atvieglo šo noteikumu īstenošanu. Konkrēti:

- ar Komisijas Regulu (ES) 2016/1719⁸ ir izveidota vienota platforma, ar kuras palīdzību tiek piešķirtas PSO nākotnes starpsavienojumu jaudas. Tā kalpo kā centrālais kontaktpunkts, kurā tirgus dalībnieki var rezervēt ilgtermiņa pārvades jaudas visā ES;
- ar Komisijas Regulu (ES) 2017/2195⁹ ir izveidotas Eiropas balansēšanas platformas, kurās apmainās ar standarta balansēšanas produktiem. Tās kalpo kā vienoti kontaktpunkti, kuros ES PSO var īsā laikā iegūt balansēšanas enerģiju pāri robežām;
- ar Komisijas Regulu (ES) 2015/1222¹⁰ ir ieviesta vienota nākamās dienas un tekošās dienas ES elektroenerģijas tirgu sasaistīšana. Tirgu sasaistīšana palīdz tirgus dalībniekiem organizēt lielapjoma elektroenerģijas darījumus pāri ES

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 714/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā, OV L 211, 14.8.2009., 15. lpp.; sk. 13. un 14. pantu.

⁶ Komisijas 2010. gada 23. septembra Regula (ES) Nr. 838/2010, ar ko nosaka pamatnostādnes par pārvades sistēmu operatoru savstarpējo kompensāciju mehānismu un kopējo regulatīvo pieeju pārvades maksu noteikšanai, OV L 250, 24.9.2010., 5. lpp.; sk. A pielikuma 2. un 3. punktu.

⁷ Komisijas Regulas (ES) Nr. 838/2010 A pielikuma 7. punkts.

⁸ Sk. 48. līdz 50. pantu Komisijas 2016. gada 26. septembra Regulā (ES) 2016/1719, ar ko izveido nākotnes jaudas piešķiršanas vadlīnijas, OV L 259, 27.9.2016., 42. lpp.

⁹ Sk. 19. līdz 21. pantu Komisijas 2017. gada 23. novembra Regulā (ES) 2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas, OV L 312, 28.11.2017., 6. lpp.

¹⁰ Sk. 5. un 6. nodaļu Komisijas 2015. gada 24. jūlija Regulā (ES) 2015/1222, ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas, OV L 197, 25.7.2015., 24. lpp.

robežām tuvu piegādes laikam. Vienota nākamās dienas un tekošās dienas tirgus sasaistīšana ir galvenais rīks, kas palīdz integrēt ES iekšējo elektroenerģijas tirgu. Regulā (ES) 2015/1222 arī paredzētas vienotas prasības par nominētu elektroenerģijas tirgus dalībnieku (NETO) iecelšanu tirgu sasaistīšanā. To pienākumi ietver uzdevumu saņemšanu no tirgus dalībniekiem, galvenās atbildības uzņemšanos par uzdevumu savietošānu un sadali saskaņā ar vienotas nākamās dienas un tekošās dienas tirgus sasaistīšanas rezultātiem, cenu publicēšanu un norēķiniem un klīringu, kas saistīti ar līgumiem, kuri izriet no darījumiem saskaņā ar attiecīgajiem dalībnieku līgumiem un noteikumiem. NETO ir tiesības piedāvāt savus pakalpojumus arī dalībvalstīs, kas nav dalībvalstis, kurās tie ir iecelti.

No izstāšanās datuma Apvienotajā Karalistē bāzēti operatori vairs nevarēs piedalīties vienotajā nākotnes starpsavienojumu jaudu piešķiršanas platformā, Eiropas balansēšanas platformās un vienotajā nākamās dienas un tekošās dienas tirgu sasaistīšanā. Apvienotajā Karalistē bāzēti NETO kļūs par trešās valsts operatoriem un vairs nebūs tiesīgi veikt tirgus sasaistīšanas pakalpojumus Eiropas Savienībā.

3. ELEKTROENERĢIJAS UN GĀZES TIRDZniecība

Regula (ES) Nr. 1227/2011¹¹ aizliedz tirgus ļaunprātīgu izmantošanu ES elektroenerģijas un gāzes vairumtirgos. Lai sekmīgi varētu saukt pie atbildības par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, Regulas (ES) Nr. 1227/2011 9. panta 1. punktā noteikts, ka ES bāzētajiem tirgus dalībniekiem jāreģistrējas savas valsts energoregulatora reģistrā. Tirgus dalībniekiem no trešām valstīm jāreģistrējas tās dalībvalsts energoregulatora reģistrā, kurā tie darbojas.

No izstāšanās dienas Apvienotajā Karalistē bāzētie tirgus dalībnieki kļūs par trešās valsts dalībniekiem. Tas nozīmē, ka saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1227/2011 9. panta 1. punktu Apvienotajā Karalistē bāzētajiem dalībniekiem, kuri vēlas ES turpināt tirgoties ar vairumtirdzniecības energoproduktiem, no izstāšanās dienas būs jāreģistrējas tās dalībvalsts energoregulatora reģistrā, kurā tie darbojas. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1227/2011 9. panta 4. punktu reģistrācijas veidlapa ir jāiesniedz, pirms tiek veikts darījums, par kuru ir jāziņo.

Valsts regulators, kas reģistrēs tirgus dalībniekus no Apvienotās Karalistes, būs atbildīgs par to, lai tiktu nodrošināts, ka var sekmīgi piemērot izpildes noteikumus atbilstīgi Regulas (ES) Nr. 1227/2011 13. līdz 18. pantam.

4. INVESTĪCIJAS PĀRVADES SISTĒMU OPERATOROS

Direktīva 2009/72/EK¹² un Direktīva 2009/73/EK¹³ paredz PSO sertifikāciju. Direktīvas 2009/72/EK un Direktīvas 2009/73/EK 11. pants paredz, ka tāda PSO

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (*REMIT*), OV L 326, 8.12.2011., 1. lpp.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu, OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.

sertifikācijai, kuru kontrolē persona vai personas no trešās valsts, ir piemērojami īpaši noteikumi. Konkrēti, direktīvās noteikts, ka dalībvalstīm un Komisijai ir jānovērtē, vai sertifikācijas piešķiršana konkrētajam pārvades sistēmas operatoram, kuru kontrolē trešās valsts persona(-as), neapdraudēs energoapgādes drošību dalībvalstī un ES.

PSO, kas izstāšanās dienā būs Apvienotās Karalistes investoru kontrolē, uzskatīs par PSO, ko kontrolē trešās valsts personas. Lai šie PSO varētu turpināt darbību ES, tiem būs vajadzīga sertifikācija saskaņā ar Direktīvas 2009/72/EK un Direktīvas 2009/73/EK 11. pantu. Dalībvalstis var atteikt sertifikāciju, ja sertifikācijas piešķiršana rada draudus dalībvalsts energoapgādes drošībai.

5. NOTEIKUMI OGĻŪDEŅRAŽU MEKLĒŠANAS, IZPĒTES UN IEGUVES ATĻAUJU PIEŠĶIRŠANAI UN IZMANTOŠANAI

Direktīvā 94/22/EK¹⁴ ir paredzēti noteikumi par atļauju piešķiršanu ogļūdeņražu meklēšanai, izpētei un ieguvei. Cita starpā tā nodrošina, ka procedūras ir pieejamas visiem subjektiem un ka atļaujas piešķiramas, pamatojoties uz objektīviem un publicētiem kritērijiem. Saskaņā ar Direktīvas 94/22/EK 2. panta 2. punkta otro daļu jebkuram subjektam, ko faktiski kontrolē trešās valstis vai trešo valstu valstspiederīgie, dalībvalstis valsts drošības apsvērumu dēļ var atteikt atļauju piekļūt minētajām darbībām un tās veikt.

No izstāšanās dienas būs piemērojama Direktīvas 94/22/ES 2. panta 2. punkta otrā daļa, ja atļaujas ir piešķirtas vai ir iesniegts pieprasījums tās piešķirt subjektam, kas faktiski ir Apvienotās Karalistes vai Apvienotās Karalistes valstspiederīgo kontrolē.

Vispārīga informācija pieejama enerģētikas politikai veltītajā Komisijas tīmekļa vietnē (<https://ec.europa.eu/energy/en/home>). Šī vietne vajadzības gadījumā tiks atjaunināta ar papildu informāciju.

Eiropas Komisija
Enerģētikas ģenerāldirektorāts

---

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu, OV L 211, 14.8.2009., 94. lpp.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 30. maija Direktīva 94/22/EK par atļauju piešķiršanas un izmantošanas noteikumiem ogļūdeņražu meklēšanai, izpētei un ieguvei, OV L 164, 30.6.1994., 3. lpp.